

آموزش خط نسخی

فارسی باستان

کافه کتاب | KaffeKetab.ir

فرهاد شیروزی

فارسی باستان :

فارسی باستان به الفبایی نوشته شده است که میخی نامیده می شود ظاهراً داریوش بزرگ دستور داده است که الفبایی برای فارسی باستان ساخته و این زبان بدان نوشته شود . الفبای فارسی باستان از الفبای اکدی و الفبای اکدی از الفبای سومری گرفته شده است . این الفبا 36 حرف ، 2 واژه جدا کن ، 8 اندیشه نگار و نشانه هایی هم برای نشان دادن اعداد داشته است که تنها برخی از آنها به جای مانده است . هریک از حرفهای الفبای میخی به جز سه حرفی که برای نشان دادن مصوتها به کار می رود مصوتی هم همراه دارد به همین علت الفبایی هجایی است . الفبای فارسی باستان از چپ به راست نوشته می شود و پس از هر حرف یک واژه جدا کن گذاشته می شود.

نحوه رمز گشایی خط میخی فارسی باستان

خط میخی فارسی باستان پس از انقراض دولت هخامنشی از رواج افتاد و خواندن آن فراموش شد؛ تا اینکه ، اخبار و گزارش هایی که جهانگردان و سیاحان اروپایی از اوایل قرن هفدهم میلادی به این سوی ، به هنگام سیر و سیاحت در شرق و بازدید از ویرانه های تخت جمشید ، فراهم کرده بودند، توجه دانشمندان اروپایی را به آن جلب نمود. در قرن هجدهم میلادی ، چندین کتیبه به خط میخی فارسی باستان در اروپا منتشر شد ، از آن جمله است رونوشت کامل یکی از کتیبه های داریوش در تخت جمشید (DPC) که ، شاردن Chardin جهانگرد معروف فرانسوی ، در سال 1711 ، آن را منتشر کرد ؛ همچنین کتیبه ای از خشایارشا بر روی گلدانی از سنگ مرمر که کنت کایلوس Count Caylus ، در سال 1762 ، گزارشی درباره آن به محافل علمی آن روزگار ارائه نمود . در سال 1765 ، کارستن نیبور Carsten Niebuhr رونوشتهای دقیقتری از کتیبه سه زبانی تخت جمشید تهیه کرد و پس از بازگشت از شیراز ، در سال 1778 ، به انتشار آن پرداخت . نیبور از بررسی این اسناد به خوبی دریافت که ، کتیبه ها از چپ به راست و به سه گونه نظام خطی کاملاً متفاوت از هم نوشته شده اند . چند صباحی بعد ؛ در سال 1798 م ؛

yasna33@yahoo.com

اولاف گرهارد تیخسن Olav Gerhard Tychsen پی برد که این سه نظام خطی متفاوت در کتیبه ها ، در حقیقت ، مبین سه زبان مختلف هستند و نشانه میخ مانند موربی که در ساده ترین نوع این سه شیوه کتابت به طور منظم پس از چند علامت تکرار می شود ، ظاهرا نشانه مقسم کلمات بوده است . اما او ، به اشتباه ، این کتیبه ها را متعلق به دوره اشکانیان دانست . در سال 1802 م ؛ فردریش مونتر Friedrich Munter مستقل از تیخسن ، علامت واژه جداکن را در این کتیبه ها تشخیص داد و تصور کرد که ، گروهی از نشانه هایی که در این سنگ نبشته ها بیشتر از نشانه های دیگر تکرار می شود ، احتمالا بر مفهوم « شاه » و « شاه شاهان » دلالت می کند . او از روی برخی از قراین احتمال داد که کتیبهها متعلق به دوره هخامنشی هستند . علیرغم مساعی مستمر این دانشمندان و چند تن دیگر ، هنوز پیشرفت واقعی در گشودن رموز خط میخی فارسی باستان حاصل نشده بود ، تا اینکه گئورگ فردریش گروتفند Georg Friedrich Grotefend آلمانی ، در سال 1802 ، به این کار همت گماشت .

گروتفند کار خود را با تطبیق و مقابله دو کتیبه از تخت جمشید (کتیبه های DPA و XPE) شروع کرد و دیری نگذشت که به موفقیتی چشمگیر دست یافت . او نیز ، تصور کرد که کتیبه ها به سه شیوه خطی متفاوت نوشته شده اند ، میخ مورب در آنها علامت یا نشانه واژه جداکن است ؛ کتیبه ها به پادشاهان هخامنشی تعلق دارند و اساسا حاوی اسامی و القاب این پادشاهان اند ، و زبان ساده ترین نوع این نبشته ها – که در اصل به فارسی باستان بود - شبیه و همانند زبان اوستایی است . او همچنین ، احتمال داد که القاب و عناوین پادشاهان هخامنشی مشابه القاب پادشاهان ساسانی است و القاب پادشاهان اخیر در آن زمان ، توسط سیلوستر دوساسی sacy Silvestre de به این صورت معلوم شده بود : « X شاه بزرگ ، شاه شاهان ، شاه ایران و انیران ، پسر Y شاه بزرگ »

پیش از ذکر جزئیات مربوط به نحوه کار گروتفند ، برای سهولت مقایسه ، آواکوشت دو کتیبه ای که اساس کار او در رمز گشایی خط میخی فارسی باستان بود ، در ذیل ارائه می شود :

گروتفند در حال بررسی و رمز گشایی دو کتیبه داریوش بزرگ و خشایارشا در گنجنامه همدان

yasna33@yahoo.com

* کتیبه خشایارشا XPa

+ کتیبه داریوش DPa

x shayArshA *

DArayavaush +

xShAya"iya vazarka *

xShAya"iya vazarka +

xShAya"iya xShAya"iyAnAm *

xShAya"iya xSAya"iyAnAm +

DArayavauSh xShAya"iyahyA *

viShtAspahyA +

Puca HaxAmaniShiya *

Puca HaxAmaniShiya +

(haya imAm tacaram akuanush) +

گروتفند به روشنی دریافت که در این دو کتیبه گروهی از نمادها عینا تکرار می شود و گروهی دیگر با هم تفاوت دارد. بنابراین؛ نتیجه گرفت که کتیبه ها متعلق به دو پادشاه هستند؛ گروهی از نشانه هایی که عینا یا با جزئی اختلاف تکرار می شود، معرف کلمه «شاه» است و گروهی که با هم تفاوت دارد، بر اسامی این دو شاه دلالت می کند. بر پایه این استدلال و نیز، بر اساس الگوی یاد شده کتیبه های ساسانی، او از این دو نبشته، کتیبه دوم، یعنی کتیبه خشایارشا را، موقتا، به صورت زیر ترجمه کرد:

KaffeKetab.ir | کافه کتاب

«X شاه بزرگ، شاه شاهان، Y شاه را پسر، هخامنشی»

ترجمه «Y شاه را پسر» بر اساس این تصور بود که واژه Y در سنگ نوشته اول، نخستین کلمه ای بود که کتیبه با آن شروع می شد و به نظر می رسید نام پادشاهی باشد که کتیبه به نام او نوشته شده است، اما همین نام در کتیبه دوم در جایگاهی پس از عنوان «شاه شاهان» با یک لاحقه اضافی به کار رفته بود. به همین دلیل، او تصور کرد که این واژه از طریق همین لاحقه اضافی با واژه بعدی، که مفهوم «پسر» داشت، ارتباط یافته است. علاوه بر این، گروتفند متوجه شد نامی که کتیبه اول با آن آغاز می شود، در کتیبه دوم در جایگاه نام پدر «X شاه» قرار گرفته است. از سوی دیگر، در کتیبه دوم پس از نام پدر کلمه شاه به کار رفته، در حالی که در کتیبه اول پس از نام پدر، این کلمه استعمال نشده بود. از این امر او نتیجه گرفت که، این دو کتیبه متعلق به پدر و پسری است که هر دو شاه بودند، اما پدر بزرگ پسر، شاه نبود. بنابراین، او در فهرست شاهان هخامنشی که از روی منابع یونانی به دست آمده بود، به دنبال نام پدر و پسری گشت که دارای مشخصات فوق باشند. در میان پادشاهان هخامنشی، نام کوروش و کمبوجیه از یک سو، و نام داریوش و خشایارشا از دیگر سو، می توانست مشمول این احتمال باشد. از این اسامی، گروتفند نام کوروش و کمبوجیه را کنار گذاشت؛ چون تصور می کرد این دو نام باید با حروف یکسانی شروع شوند، در حالی که اسامی مذکور در کتیبه ها با دو حرف مختلف شروع شده بودند. البته، در اینجا یک تصادف محض به یاری او شتافت؛ چون نام کوروش و کمبوجیه در خط فارسی باستان بنا به پاره ای از دلایل کتابتی با دو حرف مختلف شروع می شوند. به هر حال، مجموع این دلایل گروتفند را به این عقیده رهنمون

yasna33@yahoo.com

گشت که نویسنده کتیبه دوم باید خشایارشا باشد و نویسنده کتیبه اول پدرش، داریوش، که پدر او گشتاسب (ویشتاسپ) عنوان شاه نداشت. مرحله بعدی، تعیین ارزش آوایی این علایم به عبارت دیگر تلفظ پارسی باستان این اسامی بود. در این مورد، گروتفند به صورت این اسامی در متون متاخر ایرانی توجه کرد و ارزش آوایی کلمات مورد بحث را به صورت زیر مشخص نمود:

• گونه صحیح اسامی در کتیبه ها	تلفظ پیش نهادی گروتفند
• V - i - sh - T - a - S - p	g-o-sch-t-a-s-p
• D - A - R - Y - V - U - sh	•d-a-r-h-e-u-sch
•X - sh - Y - A - R - Sh - A	•Kh-sch-h-a-r-sch-a

بدین ترتیب، گروتفند توانست ارزش آوایی 15 نشانه از حروف خط میخی فارسی باستان را معین کند. البته، بعدها، معلوم شد که از این 15 حرف، فقط ارزش آوایی 10 حرف صحیح بوده است. علاوه بر سه نام یاد شده، لغات «بزرگ» و «شاه» تنها کلماتی بودند که گروتفند به درستی آنها را تشخیص داد و بعدها، در سال 1815، نام کوروش را در کتیبه مرغاب CMA شناسایی کرد.

پس از تلاش های گروتفند، به دنبال یک وقفه نسبتاً طولانی، در امر رمز گشایی، خط میخی فارسی باستان، دانشمندان دگرباره، به این کار اهتمام ورزیدند. در سال 1826 م، راسموس راسک R. Rask دانمارکی در عبارت «شاه شاهان» لاحقه اضافی جمع را شناسایی کرد. در سال 1836 م، اوژن بورنوف O. Burnouf اوستا شناس فرانسوی توانست ارزش آوایی تعداد زیادی از حروف فارسی باستان را در یکی از کتیبه ها مشخص کند. او در سال 1839، پی برد که تعدادی از صامت های متصل به مصوت a را شناسایی کرد. او در سال 1839، پی برد که تعدادی از صامت ها فقط پیش از مصوت ا و تعدادی دیگر پیش از مصوت u به کار می روند؛ در سال 1846، راولینسون H. Rawlinson و هینکس Hinks؛ در سال 1847، اوپرت Oppert هر یک مستقل از دیگری دریافتند که این صامتها هر کدام یک مصوت ا یا u به همراه دارند.

اوپرت همچنین، ساخت آواگروه های ai و au را در کتیبه های فارسی باستان روشن کرد و، یادآوری نمود که صامت های غنه m و n در خط فارسی باستان پیش از واج های انسدادی به کتابت در نمی آیند. بدین ترتیب، رمز خواندن خط میخی فارسی باستان گشوده شد و نهایتاً، راه برای خواندن خطوط میخی دیگر و به تبع آن دستیابی به ادبیات غنی بین النهرین هموار گشت.

yasna33@yahoo.com

نشانه های الفبای میخی فارسی باستان

شکل میخی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	a-ā	آ - ا
	i	ای
	u	او

KaffeKetab.ir | کافه کتاب

شکل میخی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	ba	بَ
	pa	پَ
	ta	تَ
	sa	سَ
	ja	جَ

yasna33@yahoo.com

شکل میخی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	xa	خَ
	da	دَ
	ra	رَ
	za	زَ
	sa	سَ
	š	شَ
	fa	فَ
	ka	کَ
	ga	گَ
	la	لَ
	ma	مَ
	na	نَ
	va	وَ
	ha	هَ
	ya	یَ
	ç	چَ
	č	چَ

yasna33@yahoo.com

شکل میخی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	ji	جی
	di	دی
	vi	وی
	mi	می

شکل میخی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
	tu	تو
	du	دو
	ru	رو
	ku	کو
	gu	گو
	mu	مو
	nu	نو
	-	واژه جدا کن

yasna33@yahoo.com

اندیشه نگارها:

شکل میخی حرف	حرف با تلفظ لاتین	حرف با تلفظ فارسی
𐬀𐬀	xšāyasiya	شاه
𐬀𐬀𐬀, 𐬀𐬀𐬀	dahyāuš	سرزمین
𐬀𐬀𐬀 / 𐬀𐬀𐬀	auramazdā	اهورامزدا
𐬀𐬀	baga	خدا
𐬀𐬀𐬀	bumiš	زمین

نکات:

- 1- نشانه a در آغاز واژه، هم بیانگر صوت a بوده و هم بر صوت ā دلالت می کند
- 2- نشانه a در میان و پایان واژه، پس از صامت a دار نشان دهنده صوت ā است
- 3- مصوت i در پایان به صورت i-ya و مصوت u به صورت u-va نوشته می شود.
- 4- در فارسی باستان هرگاه h پیش از u قرار می گرفت نوشته نمی شد
- 5- نشانه های a دار در بیشتر موارد در آخر واژه بصورت ساکن خوانده می شوند

yasna33@yahoo.com

کتیبه داریوش تخت جمشید سطر 12 الی آخر

KI M :H I K > \ I M EI K > E G > \ << M < M K >
 KI I KI \ > H < M \ M G EI > H > I M \ G E E :H M > H \
 > EI M > G > E \ < I M \ I I KI I > I I > \ > I < I I
 > I < \ G :H M \ I > H M > H \ I < K M G > H \ M G EI
 > H > I M \ M M > G > E \ < I M \ < I < M K >
 M \ < I M \ < EI G I K > M EI M \ < I M \ I EI
 G I M \ M > I M > I K > \ I > H M > H \ I < K M G > H \ > H M
 \ M > K K I K > M \ > H M \ < I < M \ > H M \ < EI G >
 I K > M EI > H \ > H M \ I EI G I < I M I :H \ M I > H \
 K M < > H \ > K EI I K > M K I K > \ M G EI > H > I I
 M > H \ < I M \ I I KI I > I I > \ > I < I > I I > I M
 I :H > H I K > \ K M < > H \ M G EI > H > I M \ I M M > H
 G > E \ < I M \ I I KI I > I I > \ > I < I > I I > I \

yasna33@yahoo.com

WWW.YASNA.IR

𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	sātiy	گوید
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	dārayavhauš	داریوش
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	xšāyasiya	شاه
𐬀𐬀𐬀	manā	مرا
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	auramazdā	اهورامزدا
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	upastām	یاوری
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	baratuv	برد
𐬀𐬀𐬀	hadā	با
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	visaibiš	همه
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	baqaibiš	خدایان
𐬀𐬀𐬀	utā	و
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	imām	این
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	dahyāum	سرزمین
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	pātuv	پیاید
𐬀𐬀𐬀𐬀	hacā	از
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	haināyā	دشمن
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	dušiyārā	خشکسالی
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	draugā	دروغ
𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀	abiy	به - به سوی
𐬀𐬀	mā	نه

yasna33@yahoo.com

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	ājamiyā	آید (نمی = نیاید)
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	aitamaiy	این را من
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	yānam	بخششی
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	jadiyāmiy	درخواست می کنم
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	dadātuv	بدهد

ترجمه:

KaffeKetab.ir | کافه کتاب

داریوش شاه گوید: مرا اهورامزدا یاوری برد با همه خدایان و این سرزمین را اهورامزدا بیاید از سپاه دشمن، از خشکسالی، از دروغ به این سرزمین میاید، نه سپاه دشمن، نه خشکسالی، نه دروغ. این را من (چون) بخششی از اهورامزدا با همه خدایان در خواست می کنم. مرا دهد این (بخشش) اهورامزدا با همه خدایان.

yasna33@yahoo.com

معنی و آوانویسی چند واژه مهم در فارسی باستان:

𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧	akunavam	کردم - ساختم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧	agariya	باوفا
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	agarbāyam	گرفتم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	avājanam	کشتم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧	adā	آفرید
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧	abava	شدند
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	asmānam	آسمان
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	koruš	کوروش
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	taumā	خاندان
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	dārayāmiy	دارم
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	naibā	زیبا
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	parunām	بسیار
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	masišta	بزرگترین
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	martiyā	مرد
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	naiy	نه
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	haya	که
𐎠𐎡𐎢𐎣𐎤𐎥𐎦𐎧𐎨𐎩𐎪𐎫𐎬𐎭𐎮𐎯	vašnā	لطف

yasna33@yahoo.com

𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	yadiy	اگر - هنگامی که
𐬀 𐬀 𐬀	Rauchah	روز
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	Duvitiyam	دوم
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	didā	دژ
𐬀 𐬀	āha	بود
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	avasā	آنگاه
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	apataram	دورتر از
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	šiyātim	شادی
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	xšayāršā	خشایار شا
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	vazarka	بزرگ
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	aivam	یک
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	ašiyava	رفت
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	imām	این
𐬀 𐬀 𐬀	avam	آن
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	pasāva	پس از آن
𐬀 𐬀 𐬀	yasā	هنگامیکه
𐬀 𐬀 𐬀	kāra	سپاه
𐬀 𐬀 𐬀	xšap	شب
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	gaubatā	گفت
𐬀 𐬀 𐬀 𐬀	avaina	دید

yasna33@yahoo.com

𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	vardanam	شهر
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	viyaxna	نام ماه دوازدهم هخامنشی
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	hamaranam	جنگ - نبرد
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	aniya	دیگری
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	azdā	آشکار
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	sakatā	سپری شده بود
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	atarsa	ترسید
𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀 𐬨𐬀	adukanaiša	نام ماه نخست هخامنشی

کافه کتاب | KaffeKetab.ir

تهیه و تنظیم

فرهاد نیلوفری

1389/6/3

منابع:

راهنمای زبانهای باستانی دکتر محسن ابوالقاسمی

راهنمای زبان فارسی باستان دکتر چنگیز مولایی

فرمانهای شاهنشاهان هخامنشی نارمن شارپ

www.yadegar.ir

yasna33@yahoo.com